

Nr 81.

Av friherre **Fleming**, om anslag för anskaffning av artilleriemateriel från inhemska verkstäder.

Riksdagen har under de senaste åren visat sig behjärta att verksamheten vid statens fabriker bör uppehållas på sådant sätt, att avskedande av yrkeskunnig personal så vitt möjligt kan undvikas. Sålunda har under åren 1921 och 1922 anslag beviljats för säkerställande av driften vid ammunitionsfabriken och Åkers krutbruk, varigenom möjliggjorts att i stor utsträckning kunna behålla här anställd yrkesskicklig personal, vilken genom erhållen speciell utbildning — erforderlig för berörda krigsmaterieltillverkning — vid mobilisering är av största betydelse för landets försvar.

Vid en mobilisering måste emellertid en stor del av landets privata industri tagas i anspråk för tillverkning av krigsmateriel och därvid äro de företag, som redan under fredstid äro sysselsatta med krigsmaterieltillverkning, av största betydelse. Särskilt blir detta fallet beträffande de fabriker, som tillverka sådan krigsmateriel, vilken ej är föremål för tillverkning vid statens egna fabriker, och särskilt sådana, som fordra en hög grad av specialtekniska kunskaper och erfarenheter för sitt utförande.

Ett av de viktigaste företagen på sistnämnda område är Aktiebolaget Bofors, som ej blott genom själva den därstädes bedrivna tillverkningen av artilleripjäser o. d. utan även genom sin vittomfattande konstruktionsverksamhet måste anses vara av den allra största betydelse såväl för krigsmaterieltillverkning vid mobilisering som även för det oundgängliga behovet att under fredstid kunna tillfredsställande följa utvecklingen inom artilleritekniken. Det skulle därför ur rent statsintresse vara ytterst beklagligt om bolaget på grund av de nu rådande svåra förhållandena skulle — såsom av ett meddelande i pressen framgår — se sig nödsakat att avskeda en stor del av sin yrkeskunniga personal och kanske slutligen tvingas att helt nedlägga sin krigsmaterieltillverkning, så mycket mera som under åren 1916—1917 därvarande verkstäder med statens medverkan betydligt utvidgats. Skulle så ske, bliva en hel del yrkesskickliga arbetare ej blott

utan sysselsättning utan även — på grund av att Bofors är i detta fack ensamstående inom landet — urståndsatta att här få någon annan sysselsättning, där de inhämtade specialkunskaperna kunde fullt tillgodogöras. Utom denna rent sociala olägenhet skulle såsom ovan berörts landets försvarsberedskap i hög grad lida genom ett avsevärt försvårande av planlagd mobiliseringstillverkning, varjämte de under fredsförhållanden av artillertechnikens framsteg förorsakade nytillverkningarna av artilleripjäser ej längre såsom förr kunde utföras inom landet, utan vi skulle i sådant avseende bliva beroende av utlandet.

Ur flera synpunkter är det således ett viktigt statsintresse att vidtaga åtgärder för att tillverkningen av artillerimateriel vid Bofors ej nedlägges. Med hänsyn till att i år av Kungl. Maj:t äskade anslag ej torde medgiva några beställningar, som kunnat tänkas förhindra ett dylikt nedläggande av driften, torde ett särskilt anslag härför böra anvisas.

Hur försvaret än torde komma att organiseras efter det försvarsrevisionens förslag i ärendet avgivits, torde dock bl. a. nedanstående tvenne synnerligen viktiga försvarskrav på det artilleristiska området snarast möjligt böra fyllas, nämligen anskaffning av luftvärnsartilleri och modernisering av viss fästningsartillerimateriel.

Vad den förstnämnda frågan angår har man enligt inhämtade uppgifter nu kommit så långt att beställning torde kunna göras av en del provpjäser, som anses böra föregå en större leverans. Genom en dylik beställning skulle såväl bolagets konstruktionskontor som dess verkstäder få viss sysselsättning.

Beträffande den andra frågan, så äro för detta ändamål avsedda pjästyper redan fullt utexperimenterade. Med hänsyn till ärendets hemliga natur kunna några detaljer ej här beröras, men torde vederbörande utskott från härav berörda försvarsmyndigheter kunna erhålla erforderliga upplysningar. För ändamålet anvisade medel skulle även i detta fall giva här avsedd firma välbehöfligt arbete.

Då jag sålunda anser mig böra för nu angivna ändamål påkalla riksdagens bistånd, vill jag framhålla, att här berörda spörsmål utan tvivel bör betraktas såsom ett viktigt statsintresse såväl med hänsyn till landets försvarsförmåga som även, i nuvarande situation, med hänsyn till att i sin mån begränsa arbetslösheten, och det synes mig därför fullt befogat att, om vederbörande utskott så finner lämpligt, erforderliga medel kunna utgå från de anslag, som beviljats för arbetslöshetens bekämpande.

På grund av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen ville för budgetåret $\frac{1}{7}$ 1923— $\frac{30}{6}$ 1924 bevilja ett reservationsanslag av kronor 1,000,000 till anskaffning från inhemska verkstäder av artilleri-materiel enligt ovan angivna grunder och av de typer, som må komma att av vederbörande myndigheter eller Kungl. Maj:t bestämmas.

Stockholm den 21 januari 1923.

Herman Fleming.
